

Case text

Supreme Court of Slovak Republic 30 April 2008 [1 Obdo V 89/2007]

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemaníkovej a členov senátu JUDr. Petra Dukesa, JUDr. Juraja Semana, JUDr. Viery Pepelovej a JUDr. Anny Markovej, v právnej veci žalobcu: B., zast. advokátom JUDr. R., proti žalovanému: R., zastúpený advokátom JUDr. D., o zaplatenie 29 144,50 USD s príslušenstvom, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obo 244/2006–185 zo dňa 27. júna 2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Cb 13/2003–135 zo dňa 21. septembra 2006 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obo 244/2006–185 zo dňa 27. júna 2007 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 5 Cb 13/2003–135 zo dňa 21.9.2005 rozhodol tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 39 144, 50 USD istiny a úrok z omeškania vo výške 19% zo sumy 20 206 USD od 13.7.1998 do 23.10.1999 a od 26.10.1999 do zaplatenia vo výške 12%; zo sumy 13 759,50 USD vo výške 19% od 25.7.1998 do 25.10.1999 a od 26.10.1999 do zaplatenia vo výške 12%; zo sumy 5179 USD vo výške 19% od 3.11.1998 do 25.10.1999 a od 26.10.1999 do zaplatenia vo výške 12% a trovy konania vo výške 237 875 Sk. Z vykonaného dokazovania zistil, že ide o záväzkový vzťah, konkrétne kúpnu zmluvu, i keď táto dohoda nebola uzatvorená písomne. Za nesporný fakt označil výšku faktúr a aj skutočnosť, že dodávka tovaru bola zrealizovaná. Na námietku premlčania súd neprihliadol, nakoľko sa preukázalo ústnymi výpoveďami svedkov, že odporca nikdy nenamietal dobu splatnosti faktúr 180 dní, nakoľko sporové strany si boli vedomé skutočnosti, že poisťovne oneskorene uhradili zdravotnícke úkony. Nárok z omeškania označil taktiež za dôvodný a uplatnený v správnej výške. S poukazom na ustanovenia § 409 a § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka nároku vyhovel a o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

O odvolaní žalovaného (list v spise č. 141) proti tomuto rozhodnutiu rozhodol ako súd odvolací krajský súd uznesením č. k. 5 Cb 13/2003–161 zo dňa 27.6.2006, ktorým odvolacie konanie zastavil, ktoré následne uznesením zo dňa 20.7.2006 pod č. k. 5 Cb 13/2003-166 zrušil. Po predložení veci na Najvyšší súd Slovenskej republiky, 8.9.2006, o odvolaní rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č. k. 2 Obo 244/2006-185 zo dňa 27.6.2007 tak, že rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 21.9.2005 č. k. 5 Cb 13/2003–135 zmenil tak, že návrh zamietol. Žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania.

V dôvodoch rozhodnutia citoval článok 58 ods. 1 Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru (ďalej Dohovor), podľa ktorého, ak kupujúci nie je povinný zaplatiť kúpnu cenu v inej určitej dobe, je povinný ju zaplatiť, keď predávajúci v súlade so zmluvou a týmto

Dohovorom umožní kupujúcemu nakladať s tovarom alebo dokladmi, na základe ktorých môže kupujúci nakladať s tovarom. Predávajúci môže urobiť závislým odovzdanie tovaru alebo dokladov od takého zaplatenia kúpnej ceny. Ďalej citoval článok 59 Dohovoru, podľa ktorého kupujúci je povinný zaplatiť kúpnu cenu v dobe ustanovenej zmluvou, alebo určiteľnej podľa zmluvy, a že podľa tohto Dohovoru nie je potrebné, aby bol na to vyzvaný, alebo aby boli splnené iné formality zo strany predávajúceho. Z návrhu podaného 4.6.2002 zistil, že žalobca si uplatnil právo na zaplatenie kúpnej ceny za dodávku výrobkov vo výške 39 144.50 USD s príslušenstvom na základe ústne uzatvorenej zmluvy o kúpe tovaru medzi pôvodne označeným žalobcom B., so sídlom H. a žalovaným. Za nesporné medzi účastníkmi označil, že dodávka tovaru bola na základe objednávok žalovaného dodaná a fakturovaná faktúrami č. 170089 zo dňa 16.1.1998 na sumu 20 206 USD, č. 170732 zo dňa 26.1.1998 na sumu 13 759,50 USD a faktúrou č. 177201 zo dňa 7.5.1998 na sumu 5179 USD.

Za sporný fakt označil dobu splatnosti vystavených faktúr na zaplatenie kúpnej ceny dodaného tovaru. S poukazom na čl. 1 ods. 1 Dohovoru, ktorý sa na predmet konania vzťahuje, konajúci súd konštatoval, že kúpnu cenu je kupujúci povinný zaplatiť v lehote dohodnutej v kúpnej zmluve, ak takáto dohoda v kúpnej zmluve nie je, je povinný kúpnu cenu zaplatiť bez vyzvania po tom, ako predávajúci umožní kupujúcemu s tovarom nakladať. Zo zdôvodnenia prvostupňového súdu zistil, že tento vychádzal z výpovedí svedkov, podľa ktorých sa v kúpnej zmluve dohodli na lehote splatnosti 180 dní od vystavenia faktúry na zaplatenie kúpnej ceny.

Podľa odvolacieho súdu výpoveď svedkov v konaní na súde prvého stupňa nepreukázala bez pochybností, že došlo k dohode o splatnosti kúpnej ceny, nakoľko údaj o splatnosti na vystavenej faktúre žalobcom nemožno považovať za dohodu uzavretú medzi zmluvnými stranami o splatnosti kúpnej ceny. Odvolací súd vyslovil právny názor, že keďže v konaní nebola preukázaná dohoda o splatnosti kúpnej ceny v kúpnej zmluve medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným, je v zmysle citovaného dohovoru potrebné posudzovať splatnosť kúpnej ceny v súlade s Dohovorom tak, že kúpnu cenu bol žalovaný povinný zaplatiť po tom, ako mu bol tovar dodaný a zaslané vyúčtovanie kúpnej ceny tovaru. Za nesporné, ktoré tvrdenie nebolo účastníkmi konania rozporované, označil, že v prípade tovaru vyúčtovaného faktúrou zo dňa 16.1.1998 bol tovar dodaný 20.1.1998, tovar vyúčtovaný faktúrou zo dňa 26.1.1998 bol dodaný pred vystavením faktúry v roku 1997, ale doklady potrebné k nakladaniu s tovarom, doručené zo dňa 26.1.1998, tovar vyúčtovaný faktúrou zo dňa 7.5.1998 bol dodaný dňa 31.3.1998. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že keďže žalobca podal návrh dňa 4.6.2002, podal návrh po uplynutí štvorročnej premlčacej lehoty, po uplynutí ktorej vznesením námietky premlčania nárok, i keď je oprávnený, nemôže byť súdom priznaný. Vyriešenie otázky aktívnej legitímácie žalobcu prvostupňovým súdom označil za správne, ktorej správnosť žalovaný v odvolacom konaní nenamietal.

Na základe uvedených dôvodov v zmysle § 220 O.s.p. odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 2 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku, s vyznačenou právoplatnosťou 31.8.2007, podal dovolanie žalobca podaním doručeným dňa 28.9.2007 ako prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p. s tým, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Výklad odvolacieho súdu Dohovorom dovolateľ označil za nesprávny, nakoľko odvolací súd sa neriadil výkladovými pravidlami uvedenými v článku 7 a 8.

Podľa čl. 7 ods. 1 pri výklade tohto Dohovoru sa prihliadne na jeho medzinárodnú povahu a na potrebu podporovať jednotnosť pri jeho použití a dodržiavaní dobromyseľnosti v medzinárodnom obchode. Podľa čl. 8 ods. 2 tohto článku, ak sa ustanovenie predchádzajúceho odseku nepoužije, vykladajú sa vyhlásenie alebo iné správanie strany podľa významu, ktorý by im prikladala za istých okolností rozumná osoba v tom istom postavení, ako druhá strana. Keďže v danom prípade prichádzalo k podobným obchodným stykom počas obdobia viac rokov, pričom žalobca postupne predlžoval lehotu splatnosti kúpnej ceny tovaru, čo vyjadroval písomne vo faktúrach a žalovaný nikdy nenamietal proti stanovenej lehote splatnosti kúpnej ceny a ani v konaní nepreukázal, že by bol býval uhrádzal kúpnu cenu za dodaný tovar bezprostredne po jeho dodaní, napriek vyznačenej dobe splatnosti na faktúre, dovolaateľ je názoru, že žalovaná strana akceptovala spôsob určenia splatnosti kúpnej ceny a vykladala si splatnosť kúpnej ceny rovnako ako žalobca. Podľa dovolaateľa odvolací súd nesprávne vyhodnotil dôkazy, keď posúdil, že medzi účastníkmi konania nebolo preukázané uzavretie dohody o splatnosti kúpnej ceny, čo hlavne oprel o výpoveď štatutárnej zástupkyne žalovanej. S poukazom na čl. 8 ods. 3 Dohovoru, pri určovaní úmyslu strany alebo významu, ktorý by vyhláseniu alebo správaniu prikladala rozumná osoba, vezme sa náležitý zreteľ na všetky rozhodné okolnosti prípadu, vrátane rokovania o zmluve a praxi, ktorú strany medzi sebou zaviedli, zvyklosti a následného správania sa strán. Z písomného materiálu založeného v súdnom spise a výpovede svedka V. podľa dovolaateľa vyplýva nespornosť úmyslu žalobcu stanoviť splatnosť kúpnej ceny za tovar na dobu 180 dní po fakturácii. Tento úmysel riadne vyjadril v písomnom vyhotovení faktúry, pričom žalovaná strana sa nikdy nesprávala tak, že by bolo možné pochybovať o jej súhlase s vôľou žalobcu. Z uvedených dôvodov navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Proti rozhodnutiu najvyššieho súdu, s vyznačenou právoplatnosťou 31.8.2007, dovolanie podaním, doručeným najvyššiemu súdu 1.10.2007, podal aj žalovaný v časti trov konania. Za dôvod označil fakt, že Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal žalovanému náhradu trov za súdny poplatok za podanie odporu vo výške 91 605 Sk, ktorý si žalovaný riadne vyčíslil a uplatnil v podaní označenom vo veci ako „Vyčíslenie trov vo veci zo dňa 28.6.2007“ z dôvodu, že v konaní nebolo preukázané zaplatenie súdneho poplatku za podanie odporu. Žalovaný súdny poplatok za odpor zaplatil a v konaní bol úspešný. Zaplatenie súdneho poplatku vo výške 91 605 Sk žalovanému osvedčujú dokumenty, ktorými sú Dohoda o splátkach, uzatvorená v zmysle § 4 zákona č. 65/2001 Z.z. o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok č. 1050007105 zo dňa 5.4.2005, uzatvorená medzi Krajským súdom v Bratislave a ústrižky 5 poštových poukážok, z ktorých je zrejmé, že žalovaný piatimi splátkami, každou vo výške 18 321 Sk, zaplatil celkom 91 605 Sk ako súdny poplatok za odpor vo veci, ktorú kópiu dohody prikladá. Vzhľadom na uvedené žalovaný navrhuje, aby dovolací súd vyslovil ako záväzný svoj právny názor, že žalovanému sa má priznať náhrada trov konania vo výške 309 530 Sk, ako suma priznaných trov v odvolacom konaní, zvýšená o 91 605 Sk za súdny poplatok zaplatený žalovaným v konaní. Z uvedeného dôvodu napadnutú časť rozsudku, týkajúcu sa trov konania žalovaného, preto navrhol zrušiť.

K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný podaním, doručeným súdu 21.12.2007 a navrhol dovolanie rozsudkom zamietnuť. Rozhodnutie odvolacieho súdu označil za správne, nakoľko odvolací súd postupoval správne, keď ohľadne splatnosti kúpnej ceny vychádzal a priamo aplikoval ustanovenie čl. 58 ods. 1 a čl. 59 Dohovoru a v tejto súvislosti poukázal, že dohoda zmluvných strán o splatnosti kúpnej ceny nebola a žalobca neuniesol dôkazné bremeno na

preukázanie tvrdených skutočností ohľadne dojednania o 180 -dňovej splatnosti faktúry. Argumentáciu, že ak žalovaný neplatil kúpnu cenu bezprostredne po dodaní tovaru, tak akceptoval 180 -dňovú lehotu splatnosti faktúr, neuznal. Zo skutočnosti, že žalovaný nezaplatil kúpnu cenu bezprostredne, nie je možné vyvodit' záver, že nemožno pochybovať o jeho súhlase s vôľou žalobcu. Takýto záver žalovaný označil za účelový a išlo len o jednostranné stanovenie povinnosti tak, ako to bolo v súdnom konaní preukázané. Dohoda o splatnosti kúpnej ceny nebola v konaní podľa žalovaného preukázaná. Najvyšší súd Slovenskej republiky (§10a ods. 2 O.s.p.) prejednal dovolanie žalobcu podľa § 242 O.s.p., ako podané v zákonnej lehote, spĺňajúce náležitosti stanovené ustanovením § 241 O.s.p., prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p. a zistil, že dovolanie žalobcu je právne dôvodné. Predmetom dovolania žalobcu je, či odvolací súd správne rozhodol, keď prvostupňové rozhodnutie zmenil a žalobu zamietol z dôvodu dôvodne vznesenej námietky premlčania. Z predložených dôkazov nie je sporné, že žalobca podal žalobu podaním doručeným na súd 4.6.2002 a predmetnou žalobou uplatnil právo na zaplatenie kúpnej ceny za dodaný tovar a fakturovaný faktúrami č. 170089, č. 170723 a č. 177301, ktoré boli vyhotovené, faktúra č. 170089 dňa 16.1.1998, faktúra č. 170723 dňa 26.1.1998 a faktúra č. 177301 dňa 7.5.1998. Sporné nie je ani to, že tovar fakturovaný predmetnými faktúrami bol dodaný na základe objednávok, teda dohody formou ústnou. Vo všetkých sporných faktúrach je uvedený deň splatnosti 180 dní ako payment 180 days net.

Z ustanovenia § 397 Obchodného zákonníka vyplýva, že ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky. Táto úprava v Obchodnom zákonníku zodpovedá štvorročnej premlčacej dobe, stanovenej v Dohovore OSN o premlčaní pri medzinárodnej kúpe tovaru, ktorou je viazaná Slovenská republika. Z čl. 58 Dohovoru OSN vyplýva, že ak kupujúci nie je povinný zaplatiť kúpnu cenu v nej určitej dobe, je povinný ju zaplatiť, keď predávajúci v súlade so zmluvou a týmto Dohovorom umožní kupujúcemu nakladať s tovarom alebo dokladmi, na základe ktorých môže kupujúci nakladať s tovarom. Predávajúci môže urobiť závislým odovzdanie tovaru alebo dokladov od takéhoto zaplatenia kúpnej ceny. Z rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Cb 13/2003–135 zo dňa 21.9.2005 je zrejmé, že konajúci súd konštatoval, že na námietku premlčania súd neprihliadol, nakoľko sa preukázalo ústnymi výpoveďami svedkov, že žalovaný nikdy nenamietal dobu splatnosti faktúr 180 dní, nakoľko sporové strany si boli vedomé skutočnosti, že poisťovne oneskorene uhradili zdravotnícke úkony. Z takéhoto zdôvodnenia sa však nedá vyvodit', že sporové strany v zmysle čl. 58 Dohovoru OSN sa dohodli na zaplatení kúpnej ceny v inej určitej dobe. Zo zdôvodnenia nie je zrejmé, akými ústnymi výpoveďami svedkov bolo preukázané, že sporové strany sa na zaplatení kúpnej ceny v inej určitej dobe dohodli. Fakt, že vo faktúrach bolo na konci faktúr uvedené 180 days payments, sa nedá považovať za jednoznačnú dohodu o platení kúpnej ceny v inej určitej lehote, ako to predpokladá článok 58 Dohovoru OSN. Z tohto zdôvodnenia prvostupňového súdu sa nedá stotožnit' s vysloveným právnym názorom ohľadne vznesenej námietky premlčania. Z rozhodnutia odvolacieho súdu správne vyplýva, že spornými medzi účastníkmi zostala doba splatnosti vystavených faktúr na zaplatenie kúpnej ceny dodaného tovaru. Odvolací súd správne poukázal na čl. 58 a 59, podľa ktorých sa právna úprava právneho vzťahu medzi účastníkmi zmluvy o kúpe vzťahuje.

Správne konštatoval, že písomná zmluva o kúpe tovaru, uzavretá medzi účastníkmi zmluvy, nebola uzavretá. So vznesenou námietkou premlčania sa odvolací súd vysporiadal tak, že výpoveď svedkov na súde prvého stupňa nepreukázala bez pochybností, že došlo k dohode ohľadne splatnosti na vystavených faktúrach.

Odvolací súd bez toho, aby sa dokazovalo, či na základe svedeckých výpovedí k dohode o inej určitej dobe splatnosti faktúr, v danom prípade v lehote 180 dní, došlo, dospel k opačnému záveru ako prvostupňový súd, že k dohode o splatnosti kúpnej ceny nedošlo, a preto platí čl. 58 ods. 1 Dohovoru OSN. Z článku 8 Dohovoru OSN je zrejmé, že na účely tohto Dohovoru vyhlásenie alebo iné správanie strany sa vykladajú podľa úmyslu, ak druhej strane bol tento úmysel známy, ale jej nemohol byť neznámy. Je pravdou, že uvedenie znenia 180 days payments na faktúrach nie je možné považovať za dohodu o splatnosti kúpnej ceny v inej určitej dobe podľa čl. 58 Dohovoru, ale bezvýznamná pri posudzovaní, či sporové strany mali v úmysle túto dohodu uzavrieť, nie je ani okolnosť, že v iných prípadoch ich obchodného vzťahu lehotu 180 dní splatnosti faktúry akceptovali. Z odseku 2 čl. 8 Dohovoru vyplýva, že ak sa ustanovenie o predchádzajúcom odseku nepoužije, vykladajú vyhlásenie alebo iné správanie strany podľa významu, ktorý by im prikladala za tých istých okolností rozumná osoba v tom istom postavení ako druhá strana. Z hľadiska citovaného článku 8 a článku 7 Dohovoru OSN, na ktoré žalobca v dovolaní poukazuje, sa konajúce súdy pri skúmaní dôvodnosti vznesenej námietky premlčania žalovaným nezaoberali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe takto posúdeného skutkového a právneho stavu dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia vychádzajú z nedostatočne zisteného skutkového stavu a v zmysle ustanovenia § 243b ods. 1, ods. 2. O.s.p. rozhodnutia zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V novom konaní bude podľa výsledku rozhodnutia potrebné rozhodnúť aj o dôvodnosti dovolania žalovaného, čo sa týka trov konania. V novom konaní bude rozhodnuté aj o trovách dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.
V Bratislave dňa 30. apríla.2008
JUDr. Jana Zemaníková, v. r.
predsedníčka senátu